

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 14.11.1996
KOM(96) 573 lopull.

KOMISSION KERTOMUS

NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE
JA ALUEIDEN KOMITEALLE

**tupakoinnin kieltämistä yleisissä tiloissa koskevan neuvoston ja neuvostossa
kokoontuneiden jäsenvaltioiden terveysministerien päätöslausuman vaikutuksista**

I JOHDANTO

1.1 Yleiskatsaus

Maailmassa arvioidaan tällä hetkellä olevan 1,1 miljardia tupakoivaa ihmistä. WHO:n julkaisemien lukujen mukaan kehittyneissä maissa miehistä 41 % ja naisista 21 % tupakoi säännöllisesti¹.

Eurooppa syöpää vastaan -ohjelman puitteissa toteutettu eurobarometriselvitys sitä vastoin osoittaa tupakoivien määrän laskeneen jäsenvaltioissa vuosina 1987–1994. Vuoden 1987 luku oli 37 %, kun taas vuoden 1994 vastaava luku oli 34 %, ja miesten keskuudessa lasku oli huomattava. Tupakoivien iän osalta sama tutkimus osoitti naisten tupakoivan miehiä enemmän 15–39-vuotiaiden ikäryhmässä, kun taas vanhemman väestön keskuudessa miehet polttavat naisia useammin.

Tupakanpoltoon liittyvän kuolleisuuden tasoja käsittelevä kattava tutkimus² on osoittanut, että säännöllisesti tupakoivista noin puolet lopulta kuolee tupakoinnin seurauksena.

Vuonna 1990 – viimeinen vuosi, jolta on käytettävissä täydelliset tilastot – tupakan katsottiin vastaavan arviolta 510 000 kuolemantapauksesta Euroopan yhteisön silloisissa 12 jäsenvaltiossa³.

Kehittyneissä maissa tupakkaan liittyvien syiden on arvioitu aiheuttavan vuonna 1995 kaikkiaan kolme miljoonaa kuolemantapausta, joista 35–69-vuotiaitten ikäryhmään kuuluvat kuolleet keskimäärin 22 vuotta ennenaikaisesti³. Näin ollen tupakka aiheuttaa noin 30 % kaikista kuolemantapauksista 35–39-vuotiaitten ikäryhmässä ja on siten suurin ehkäistävissä olevan kuoleman syy. Mikäli tupakointi jatkuu nykyisen kaltaisena, kuoleman koko maailmassa kantama vuotuinen vero nousee aina 10 miljoonaan vuonna 2025, vaikkakaan laskelmat eivät ole täsmällisiä⁴.

Vahvaa ja johdonmukaista näyttöä on siitä, että passiivinen tupakointi lisää suhteellista sairastumisriskiä niin keuhkosityövän kuin kroonisten hengitystiesairauksienkin osalta aikuisväestössä (noin 25 %) ja akuuttien hengitystiesairauksien osalta lapsilla (50–100 %). Lisäksi passiivinen tupakointi todennäköisesti lisää sydäntautiriskiä, mutta arviot riskin suuruudesta eivät ole keskenään yhdenmukaisia⁵. Yleisriski on kuitenkin riittävän suuri oikeuttamaan yleisissä tiloissa ja työpaikoilla tupakoinnin kieltävät toimenpiteet.

¹ WHO Tobacco and Health: The facts, 1995

² Doll, Peto et al., Mortality in relation to smoking: 40 years observations on male British doctors, British Medical Journal 8.10.1994, s. 901

³ Peto, Lopez et al., Mortality from smoking in developed countries 1950–2000, Oxford Medical Publications 1994, s. A7

⁴ Peto et al., Mortality from smoking worldwide, British Medical Bulletin, vol. 52, 1996

⁵ M. R. Law and A. K. Hackshaw, Environmental tobacco smoke, British Medical Bulletin, vol. 52, 1996

1.2 Yhteisön toimenpiteet

Neuvosto ja neuvostossa kokoontuneet jäsenvaltioiden terveysministerit antoivat 18. heinäkuuta 1989 päätöslauselman tupakoinnin kieltämisestä tiloissa, joihin yleisöllä on vapaa pääsy⁶. Neuvosto ja terveysministerit kehittivät jäsenvaltioita toteuttamaan seuraavat toimenpiteet lainsäädännöllisillä tai muilla keinoilla kansallisten käytäntöjen ja olojen mukaisesti:

1. Kielletään tupakointi niissä suljetuissa julkisissa sisätiloissa, jotka ovat osa päätöslauselman liitteessä luetteloituja julkisia tai yksityisiä laitoksia. Jäsenvaltiot voivat täydentää mainittua listaa.
2. Laajennetaan tupakointikielto kaikkeen yleiseen liikenteeseen.
3. Osoitetaan selkeästi määritellyt tupakointitilat tarvittaessa edellä mainituissa laitoksissa sekä mahdollisuuksien mukaan yleisessä liikenteessä, erityisesti pitkien matkojen osalta.
4. Varmistetaan, että muissa kuin tupakoiville varatuissa tiloissa tupakoimattomien oikeus terveyteen ohittaa ristiriitatilanteessa tupakoivien oikeuden tupakoida ja että komissiolle ilmoitetaan kahden vuoden välein tämän päätöslauselman perusteella toteutetuista toimista.

Kustakin jäsenvaltiosta saatujen tietojen perusteella komissio laati vuonna 1992 välikertomuksen⁷, jonka seurauksena neuvosto antoi päätelmänsä 27.5.1993⁸. Neuvosto katsoi erityisesti, että analysoimalla toteutetut toimenpiteet järjestelmällisesti yhteisön tasolla voitaisiin ottaa tarvittavat kokemukset kunnolla huomioon ja oppia niistä sekä hahmotella asianmukaiset suuntaviivat tulevalle toiminnalle.

Kuten edellä mainituissa neuvoston päätelmissä kehoitettiin, komissio on nyt laatinut mainitun nykytilaa kuvaavan kertomuksen käyttämällä hyväkseen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten sille toimittamia tietoja. Perustana on käytetty lomaketta, jossa otetaan huomioon unionin laajentuminen vuonna 1995.

Liitteessä I on suppea yleiskatsaus kansallisiin säännöksiin. Liitteessä II on puolestaan tilannetta eri jäsenvaltioissa kuvaava taulukko, joka esittää päätöslauselman soveltamisen tiivistetysti.

Tässä kertomuksessa luetellaan kaikki eri vaihtoehtoiset toimet, joita jäsenvaltiot ovat toteuttaneet 18. heinäkuuta 1989 annetun päätöslauselman kehotuksen johdosta.

⁶ EYVL N:o C 189, 26.7.1989, s. 1

⁷ SEC (92) 1979 lopullinen

⁸ EYVL N:o C 174, 25.6.1993, s. 4

2. ANALYYSI TILANTEESTA JÄSENVALTIOISSA

Kaikissa jäsenvaltioissa on otettu käyttöön oikeudellisesti eri tyyppisiä toimenpiteitä tupakoinnin rajoittamiseksi julkisissa tiloissa. Voimassa olevat säännökset vaikuttavat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta olevan sekä sovellukseltaan että lähestymistavaltaan homogeenisempia kuin komission vuonna 1992 antamassa kertomuksessa kuvatut. Lähestymistapana on lähes kaikissa tapauksissa tupakoimattomien terveyden suojelu.

Vuoden 1992 kertomuksessa ilmeni, että useimmissa silloisista kahdestatoista jäsenvaltiosta oli pantu toimeen tupakoinnin julkisissa tiloissa kieltäviä määräyksiä juuri ennen päätöslauselman C 189/01 antamista tai juuri sen jälkeen. Vain hyvin harvoissa tapauksissa, kuten Yhdistyneessä kuningaskunnassa, lainvoimaista määräystä ei ole, vaan kaikki tämän alan aloitteet perustuvat vapaaehtoisuuteen (Code of Practice, menettelyohjeet). Kolme uutta jäsenvaltiota, Itävalta, Ruotsi ja Suomi, laativat ja panivat täytäntöön vuosina 1993–1995 uusia säännöksiä, joilla tähdätään neuvoston päätöslauselman toimeenpanoon.

2.1 Lainsäädäntövälineet

- a) Kansallinen laki (joissain tapauksissa täydennettynä muin säädöksin): Irlanti, Italia, Itävalta, Luxemburg, Portugali, Ranska, Ruotsi, Suomi ja Tanska
- b) Muu kansallinen säädös: Belgia ja Espanja
- c) Muuntyyppinen säädös, kuten asetus, määräys tai yleiskirje: Alankomaat, Kreikka, Saksa
- d) Ei lainsäädäntövälinettä: Yhdistynyt kuningaskunta.

2.2 Soveltamisalat

Kansallisesti sovellettavat säädökset kuvastavat huomattavissa määrin päätöslauselmassa esitettyjä toimenpiteitä, ja niitä sovelletaan päätöslauselman liitteessä mainittuihin tiloihin.

2.3 Tietoisuutta lisäävät kampanjat ja vapaaehtoiset sopimukset

Kasvava tietoisuus tupakan terveyshaitoista on kaikissa jäsenvaltioissa synnyttänyt tiedotus- tai tietoisuudenlisäämiskampanjoita, jotka perustuvat joko voimassa oleviin määräyksiin tai menettelyohjeisiin taikka vapaaehtoisin sopimuksiin. Kaikissa jäsenvaltioissa on toteutettu tämänsuuntaisia toimia, erityisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa (menettelyohjeet), Saksassa (yleisiä, lapsille ja nuorille suunnattuja sekä sairaaloissa järjestettäviä tiedotuskampanjoita), Kreikassa (tupakoinninvastaisia kampanjoita terveysalan henkilöstölle, koululaisille, opettajille, työntekijöille, armeijalle), Belgiassa, Irlannissa, Italiassa (koko väestölle suunnattuja kampanjoita sekä teknisen neuvoa-antavan komitean perustaminen sovittamaan yhteen kaikkia toimia, jotka liittyvät tupakoinnin torjuntaan), Alankomaissa (kouluihin ja muihin laitoksiin suunnattu kampanja) ja Espanjassa (vuoden 1993 nuorisokampanja).

3. EUROOPPA SYÖPÄÄ VASTAAN -OHJELMA

Ensimmäisen ja toisen syöpää koskevan toimintaohjelman aikana käynnistettiin useita tupakoinninvastaisia hankkeita osana Eurooppa syöpää vastaan -ohjelmaa, erityisesti sairaalaympäristöön, kouluihin ja yrityksiin liittyvästi. Tupakanpolton vastaisia kampanjoita taas on järjestetty koko väestön tiedottamiseksi. Vuosia 1996–2000 koskevassa syövänvastaisessa toimintaohjelmassa viitataan strategioiden laatimiseen kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ryhmien suojelemiseksi passiivisen tupakoinnin vaaroilta⁹. Näitä ryhmiä ovat erityisesti raskaana olevat naiset sekä lapset. Suunnitelmaan sisältyy myös tiedotusvälineissä toteutettava pilottihanke passiivista tupakointia vastaan. Mainitut toimenpiteet ajankohtaistuvat suunnitelman toteutuksen edetessä. Lisäksi tuetaan kouluissa ja erityisryhmien keskuudessa (työpaikoilla, vanhusten keskuudessa, sairaaloissa) järjestettäviä valistusohjelmia.

4. LOPPUHUOMAUTUKSET

Jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella voidaan hahmottaa yleiskuva neuvoston päätöslauselman soveltamisesta. Kuva osoittaa jäsenvaltioiden selvästi sitoutuneen päätöslauselman panemiseen täytäntöön. Tässä kertomuksessa ei kuitenkaan käsitellä kysymystä määräysten soveltamisesta kansallisella tasolla; siitä jäsenvaltiot eivät tietoja toimittaneet. Asia on kansallisten viranomaisten vastuulla, ja siitä riippuu, turvataanko tupakoimattomien terveys tehokkaasti käytännössä. Tästä huolimatta komissio pyrkii Eurooppa syöpää vastaan -ohjelman kolmannessa toimintaohjelmassa ilmoitetulla tavalla määrittelemään, miten kansallisia määräyksiä todellisuudessa sovelletaan, ottaen lisäksi huomioon kaikkien asiaankuuluvien tahojen antamat tiedot.

⁹ EYVL N:o L 95, 16.4.1996, s. 9

LIITE I

Suppea yleiskatsaus kansallisiin säännöksiin

(perustuu jäsenvaltioiden viranomaisten toimittamiin tietoihin)

ITÄVALTA

Perusta: tupakkalaki BGBI 431/1995, äitiysturvalaki BGBI 221/1979 ja BGBI 25/1993, työsuojelulaki BGBI 45/1994.

Tupakkalaki varmistaa tupakoimattomien suojelun erityisin tupakointikieltoin, joita sovelletaan sekä erityistarkoituksiin varattuihin tiloihin (kokous- ja opetustilat, koulujen liikuntatilat sekä monitoimitilat) että tiettyjen laitosten (julkiset rakennukset, koulut ja muut sellaiset rakennukset, joissa lapsia ja nuoria hoidetaan, opastetaan tai majoitetaan, teatterit ja muut esityksiin tai näyttelyihin käytettävät tilat) sellaisiin tiloihin, joihin on yleisesti vapaa pääsy. Erityisiä toimia tupakoimattomien suojelemiseksi on otettu käyttöön vuonna 1995 kouluja koskevaan asetukseen tehdyllä tupakkalain mukaisella muutoksella, joka kieltää tupakoinnin koulujen kaikissa tiloissa. Muissa tiloissa hyväksytään tietyt edellytykset täyttävät tupakkahuoneet.

Tupakkalaissa edellytetään lisäksi, että julkisiin ja yksityisiin linja-auto-, raide-, lento- ja vesiliikennejärjestelmiin liittyvissä rakennuksissa osoitetaan alueet, joissa tupakointi on kielletty.

Muita tupakointia koskevia määräyksiä on äitiysturvalaissa (BGBI 221/1979 ja BGBI 257/1993) sekä työsuojelulaissa (BGBI 45/1994). Tupakointi on kielletty, kun tupakoivien ja tupakoimattomien on työhön liittyvistä syistä työskenneltävä samassa työhuoneessa eikä tupakoimattomia voida riittävällä tavalla suojella ilmanvaihtoa parantamalla.

Tupakoimattomia on suojeltava myös virkistys- ja päivystystiloissa; työsuojelulaissa kielletään nimenomaisesti tupakointi lääkinnällisissä ja pukeutumistiloissa. Tupakointia sairaaloissa säädellään erityisellä lainsäädännöllä (BGBI 1/1957, BGBI 801/1993). Tupakkalakia sovelletaan kuitenkin ensisijaisena niiden rakennusten osalta, joissa laki kieltää tupakoinnin kokonaan.

Joitakin toimenpiteitä sisältyy liikennettä koskevaan lainsäädäntöön (esim. tupakoimattomien junanosastot, tupakointikielto kunnallisissa joukkoliikenteessä) sekä osavaltioitten antamiin nuorten suojelua koskeviin määräyksiin.

BELGIA

Perusta: kuninkaallinen asetus 15.5.1990 sekä ministeriön päätös 9.1.1991 ja kuninkaallinen asetus 31.3.1993.

Vuoden 1990 kuninkaallisessa asetuksessa määritellään neuvoston päätöslauselman liitteen perusteella ne julkiset tilat, joihin määrätään tupakointikielto.

Useimmissa tapauksissa (laitoksissa, joissa tarjotaan julkisia palveluja, annetaan terveydenhoitoa, opetetaan tai hoidetaan lapsia tai järjestetään näytöksiä, näyttelyitä tai urheilutapahtumia) on voimassa yleinen tupakointikielto. Selvästi rajattuja tupakointitiloja voidaan osoittaa. Tammikuun 1. päivästä 1993 lähtien tällaisten tilojen osuus ei saa ylittää puolta koko tilan pinta-alasta. Vuoden 1993 kuninkaallisessa asetuksessa todetaan työpaikkojen osalta, että työnantajan on järjestettävä työpaikan tupakointiolot siten, että sekä tupakoivien että tupakoimattomien odotukset otetaan huomioon. Jollei asiasta voida sopia, tupakoimattomia on suojeltava.

TANSKA

Tanskan viranomaiset ovat vastikään antaneet uuden lain, joka koskee savutonta ympäristöä julkisissa rakennuksissa, liikennevälineissä, työpaikoilla, opetusalan laitoksissa, päivähoidossa sekä ympärivuorokautista hoitoa antavissa laitoksissa ja sairaaloissa sekä paikallisella että valtiollisella tasolla. Laissa todetaan erityisesti, että paikallis- ja aluehallinnon, Kööpenhaminan sairaalahallinnon ja valtionhallinnon on pantava laki täytäntöön viimeistään 1. tammikuuta 1996. Tupakointi on kielletty kaikissa laissa mainituissa tiloissa lukuun ottamatta erityisesti tupakoiville suunniteltuja tiloja ja sellaisia tiloja valtiollisilla työpaikoilla, joissa työskentelevät työntekijät haluavat tupakoida. Tupakointi on kielletty kokouksissa, elleivät kaikki läsnäolijat yksimielisesti päättää sitä sallia.

SUOMI

Perusta: tupakkalaki 1995.

Viime vuonna voimaan tullut uusi tupakkalaki kieltää tupakoinnin seuraavissa tiloissa: päiväkodeissa ja oppilaitoksissa (mukaan lukien yliopistot) ja niiden pääasiassa kahdeksatoista vuotta nuoremmille tarkoitetuilla ulkoalueilla; virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatuissa sisätiloissa, sisätiloissa järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa, joihin yleisöllä on esteetön pääsy; yleisen kulkuneuvon sisätiloissa; työpaikoilla muuhun kuin työskentelyyn käytettävissä tai asiakkaille tarkoitetuissa tiloissa sekä kaikissa työtiloissa lukuun ottamatta ravintoloita ja hotellien ravintolatiloja ja majoitushuoneita.

Tupakointi voidaan kuitenkin sallia ainoastaan erityisissä tupakointihuoneissa sillä edellytyksellä, ettei savu pääse leviämään näistä tiloista ja etteivät ne sijaitse alle 18-vuotiaiden käyttöön tarkoitettujen tilojen yhteydessä.

RANSKA

Perusta: laki 91-32 (10. tammikuuta 1991) ja asetus 478 (29. toukokuuta 1992).

Ranskan lain mukaan voimassa on yleinen tupakointikielto yleisissä tiloissa, erityisesti kouluissa ja yleisissä kulkuneuvoissa, lukuun ottamatta tupakoiville varattuja tiloja.

Vuoden 1992 asetuksessa asetetaan edellytykset tupakoinnin kieltämiselle. Päätaavoite on tupakoimattomien terveyden suojelu, ja asetuksessa määritellään ne tilat, joissa tupakointi on kielletty. Näitä ovat 1) joukkoliikennevälineet – ainoastaan kaukoliikenteen junissa voi olla tupakoivien osastoja; 2) työpisteet henkilökohtaisia työhuoneita lukuun ottamatta; 3) koulut – joitakin tupakointipaikkoja voidaan järjestää ainoastaan opettajien ja muun henkilöstön käyttöön; 4) baarit ja ravintolat – tupakoiville voidaan osoittaa omat alueet. Tiloista vastaava henkilö tai organisaatio määrittelee alueet, joissa tupakointi sallitaan.

Kaikissa tällaisissa tapauksissa on järjestettävä kunnollinen ilmanvaihto.

SAKSA

Saksalaisessa säännöstössä otetaan huomioon vastuun jakautuminen eri hallintoelinten kesken (liittohallitus ja osavaltiot).

Tupakoimattomia suojellaan *liittovaltion tasolla* siviililakikirjan säädöksillä. Esimerkiksi työpaikoilla työntekijöillä on oikeus työhön, joka ei vahingoita heidän terveyttään, ja sopimuksia tupakoimattomien suojelemiseksi voi esittää sekä työnantaja että työpaikkaneuvosto. Saksan sisäministeriö pyrki vuonna 1975 tekemällä päätöksellä vaikuttamaan omalta osaltaan joidenkin tupakoivia ja tupakoimattomia liittohallinnon laitoksissa koskevien ongelmien ratkaisemiseen. Tupakoivat ja tupakoimattomat työntekijät

sijoitetaankin mahdollisuuksien mukaan eri paikkoihin. Myös armeijassa on järjestetty tupakoimattomille asianmukainen suojele liittovaltion hallinto-oikeuden 1993 tekemällä päätöksellä. Saksan rautatielaitos on kieltänyt tupakoinnin sisätiloissa, kuten sen matkatoimistoissa ja pienillä asemilla. Kaukoliikenteessä on otettu käyttöön erilliset tupakoimattomille ja tupakoiville varatut vaunut, ja kansainvälisen liikenteen junissa on osastoja, joissa tupakointi on kielletty. Saksan rautatielaitos edellyttää rautatieasemien ravintolapalvelujen järjestäjien varaavan erilliset alueet tupakoimattomille ja tupakoiville.

Sama koskee myös moottoriteiden huoltoalueita, ja Saksan lentoyhtiö otti käyttöön täydellisen tupakointikiellon kotimaan liikenteessä ja joillakin ulkomaan reiteillä.

Osavaltioiden tasolla puolestaan osavaltioiden terveysministerit vaativat 66. kokouksessaan lisärajoituksia tupakkatuotteitten mainontaan ja saatavuuteen erityisesti lasten ja nuorten suojelemiseksi. Parhaillaan keskustellaan rajoituksista savukeautomaattien sijoittamiselle yleisille paikoille.

Vilkastunut keskustelu tupakoimattomien suojelemiseen valtion toimin liittyvistä eduista ja haitoista on saanut aikaan monia lisätoimenpiteitä. Niinpä hotelli- ja ravintola-alan yhteenliittymä on luvannut ryhtyä toimiin tupakoimattomien suojele parantamiseksi hotelleissa ja majataloissa sekä korostanut asettavansa etusijalle tapauskohtaiset, tiettyjä nimenomaisia alueita ja tilanteita koskevat järjestelyt.

Neuvoston päätöslauselman johdosta Saksan viranomaiset päättivät korostaa tiedotus- ja tietoisuuskampanjoita. Niinpä liittovaltion terveyskasvatuskeskus aloitti 1987 yhä käynnissä olevan lapsiin ja nuoriin suunnatun kampanjan. Saman keskuksen yleinen, tupakoimattomien suojeleluun keskittyvä laaja tiedotuskampanja on jatkunut vuodesta 1994. Lisäksi liittovaltion terveyskasvatuskeskus on laatinut sairaaloissa toteutettavan hankkeen.

Vaikka kaikissa 16 osavaltiossa tehty tutkimus paljastikin, että komission edellisen kertomuksen (1992) jälkeen on annettu ainoastaan joitakin uusia määräyksiä tupakoimattomien suojelemiseksi yleisissä tiloissa, kävi ilmi, että tupakoimattomien suojele varmistetaan asianmukaisesti olemassa olevin määräyksin ja että näitä määräyksiä pannaan täytäntöön.

KREIKKA

Tupakointi on vuodesta 1952 kielletty kaikissa kulkuneuvoissa. Vuodesta 1980 se on kielletty valtion toimielinten, julkisten ja yksityisten yhteisöjen sekä sellaisten muiden laitosten kuin Kreikan puhelin-, sähkö- ja postilaitoksen jne. hallitsemisissa sisätiloissa. Satunnaisia poikkeuksia ovat tilat, joissa ihmiset joutuvat odottamaan pitkäköjö aikoja, edellyttäen, että tiloihin on järjestetty tupakointiin varatut alueet. Tupakointi on kielletty vuodesta 1990 kotimaan lentoliikenteessä. Lisäksi se on kielletty kaikissa terveydenhoitoon käytettävissä tiloissa (vuodesta 1993).

Kreikan terveys-, sosiaalihuolto- ja sosiaaliturva-asioista vastaava ministeriö järjestää säännöllisesti yleisissä tiloissa tupakoinnin vastaisia kampanjoja, jotka kohdistuvat erityisesti terveysalan henkilöstöön, keskiasteen oppilaitosten oppilaisiin, opettajiin, työntekijöihin näiden työpaikoilla, armeijaan. Yhteistyössä ovat monet muut yhdistykset ja yhteisöt.

IRLANTI

Perusta: asetus terveyden edistämisestä ja suojelusta 1990.

Vuoden 1990 asetus kieltää tupakoinnin kaikissa yhteistiloissa (käytävillä, hisseissä, saleissa jne.), julkishallinnon rakennuksissa ja julkisissa laitoksissa, perus- ja keskiasteen kouluissa, yliopistoissa, sairaaloissa, terveyskeskuksissa, supermarketeissa, urheilukeskuksissa, elokuvateattereissa, teattereissa, ruoanvalmistukseen käytettävissä tiloissa ja linja-autoissa.

Tupakointia on rajoitettu kaikissa terveydenhoitoon käytettävissä tiloissa, ravintoloissa, kahviloissa, baareissa, asemilla, lentokentillä ja satamissa sekä junissa ja lentokoneissa. Kyseisistä tiloista vastaavat henkilöt vastaavat myös kaikista näiden määräysten rikkomisista. Vuoden 1995 asetusehdotuksessa rajoitettaisiin tupakointimahdollisuuksia tietyissä tiloissa, joita vuoden 1990 asetus ei kata. Näitä ovat pankit, asunto-osuuskunnat (building societies), vakuutusyhtiöt, apteekit, esikoulutilat, päiväkodit, taksit, parturit ja kampaamot sekä keila- ja bingohallit. Työpaikoilla tupakointia koskevien menettelyohjeitten täytäntöönpanosta on sovittu. Sopimuksen täysi täytäntöönpano alkaa 21. elokuuta 1996, jolloin tupakointi kielletään kokonaan useamman kuin yhden ihmisen käyttämissä työhuoneissa; tupakointi sallitaan yhden hengen työhuoneissa työntekijän oman harkinnan mukaan. Tupakointi on kokousten aikana kielletty myös yhden hengen työhuoneissa. Lisäksi ruokailutiloiltaan suurissa rakennuksissa on osoitettava tupakointialue, kun taas ruokailutiloiltaan pienissä rakennuksissa tilojen käyttömahdollisuus niin tupakoiville kuin tupakoimattomillekin on järjestettävä paikallisin järjestelyin. Tupakanvastaiset kampanjat ja terveydenedistämishjelmat ovat pysyvästi esillä muutaman tulevan vuoden aikana.

ITALIA

Perusta: laki 584, 11. marraskuuta 1975, säädös n:o 1580.

Laissa 584 kielletään tupakointi valtaosassa yleisiä tiloja, kuten sairaaloissa, kouluissa, kirjastoissa, museoissa sekä myös konserttitalleissa, elokuvateattereissa, teattereissa ja sisätilojen juhlasaleissa. Joissakin tapauksissa paikallishallinto voi myöntää vapautuksen kiellostä, ja tällöin edellytyksenä ovat ilmastointilaitteet. Tupakointi on lisäksi kielletty julkisissa kulkuneuvoissa lukuun ottamatta tupakoiville varattuja alueita. Neuvoston päätöslauselman tarkemman ja täysimittaisemman täytäntöönpanon saavuttamiseksi eri ministeriöt ovat viime vuosina tehneet joukon ehdotuksia määräysluonnoksiksi. Muiden muassa ehdotuksella n:o 1580 pyritään kattamaan kaikki yhteisön tasolla hyväksytyt näkökohdat, ja siihen sisältyy uusia rakennustyyppejä, joihin tupakointikielto ulotettaisiin. Ehdotuksena se on hyväksyttävä parlamentissa, eikä tätä ole vielä tapahtunut. Ehdotuksessa kiellettäisiin tupakointi julkisissa ja yksityisissä terveydenhoitoalan laitoksissa, kaikenlaisissa ja -asteisissa kouluissa ja muissa opetuslaitoksissa yliopistot mukaan lukien, vanhusten tai lasten ja nuorten käyttöön osoitetuissa tai urheiluun, virkistystoimintaan, kokouksiin jne. käytettävissä rakennuksissa, julkisissa ja yksityisissä yleisön palveluun käytettävissä rakennuksissa, liiketiloissa mukaan lukien ravintolapalvelut sekä useamman kuin yhden hengen käytössä olevissa (julkisissa ja yksityisissä) sisätilojen työpisteissä. Joissakin muissa rakennuksissa (esim. julkisissa ja yksityisissä terveysalan laitoksissa) on järjestettävä tupakointitilat, ja toisissa (esim. urheiluun käytettävissä rakennuksissa) tällaisten tilojen osoittaminen on vapaaehtoista siten, että tupakointimahdollisuus voidaan tarjota samalla kuitenkin tupakoimattomien oikeudet huomioon ottaen. Tässä toimenpide-ehdotuksessa edellytetään tupakointitiloihin asennettavaksi ilmastointi- tai ilmanvaihtolaitteet siten, että noudatetaan lämpötilaa, ilman suhteellista kosteutta ja ilmanvaihtoastetta koskevia raja-arvoja.

Osana tupakoinnin vastaista ja terveyshaittojen torjumiseen liittyvää toimintaansa terveysministeriö on edistänyt 1) maailman tupakattomaan päivään 1995 liittyvän kokouksen

järjestämistä tupakoinnin vaaroja koskevaan laajempaan tietoisuuteen pyrkivien aloitteitten suunnittelemiseksi ja 2) teknisen neuvoa-antavan komitean perustamista sovittamaan yhteen kaikkia tupakoinnin torjumiseen sekä terveyden ja tupakoimattomien suojeluun liittyviä toimia.

LUXEMBURG

Perusta: 24. maaliskuuta 1989 ja 6. tammikuuta 1995 säädetyt lait.

Lainsäädäntö kattaa yleisesti ottaen yleisölle avoimet tilat (sairaalat, koulut tai alle 16-vuotiaiden majoitustilat, urheilutilat, elokuvateatterit, teatterit, museot sekä apteekit, lääkärin ja hammaslääkärin odotustilat ja asemien odotustilat). Laissa kielletään tupakointi kokonaan linja-autojen reittiliikenteessä. Vuoden 1995 lain mukaan kiello ulotetaan koskemaan samalla tapaa myös vanhustenpalvelulaitoksia.

Tällä hetkellä ei ole määräyksiä, jotka koskisivat yleisölle avoimia yksityisiä laitoksia, kuten baareja, ravintoloita, hotelleja jne.

ALANKOMAAT

Perusta: asetus (29. joulukuuta 1989) lain 342 9–12 artiklan täytäntöönpanosta.

Asetus tuli voimaan 1. tammikuuta 1990, ja siinä viitataan arviolta 50 000:een julkiseen rakennukseen, joissa tupakointi on kiellettävä. Näitä ovat kaikki valtion, julkisten toimielinten tai maakunta- ja aluehallinnon alaiset laitokset, palvelut ja yritykset. Tupakointi on kielletty lisäksi terveydenhoito-, opetus-, sosiaaliturva- ja kulttuurilaitoksissa sekä valtion alaisissa sisäurheilulaitoksissa. Tupakointialueita voidaan osoittaa tarpeen mukaan. Tupakkalain täytäntöönpanon valvonnasta annetussa määräyksessä määrätään muun muassa tämän tupakointikiellon noudattamisen valvonnasta.

Alankomaiden tupakka- ja terveyssäätiö järjesti joulukuussa 1995 tiedotuskampanjan, joka kohdistui 75 000 kouluun ja muuhun laitokseen ja jonka tavoitteena oli arvioida ja hallinta tupakoimattomien suojeluun tähtäävää politiikkaa. Hallitus on ilmaissut halunsa edistää ja laajentaa tupakointikieltoja tupakoimattomien suojelemiseksi.

PORTUGALI¹⁰

Portugalissa on jo pitkään ollut voimassa tupakoinnin yleisissä tiloissa kieltäviä lakeja. Vuodesta 1978 voimassa olleita asetuksia muutettiin vuonna 1982 lailla tupakoinnin torjunnasta sekä myöhemmin asetuksilla ja säädöksillä vuosina 1983, 1987, 1988 ja 1989.

Lainsäädäntö kattaa erilaisia yleisiä tiloja, kuten sairaalat ja terveydenhoito- ja opetustilat, alaikäisille varatut tilat, konserttisalit, sisäurheilutilat jne., ja siinä on määräys erillisten tupakointialueiden osoittamisesta. Tupakointi on kielletty julkisessa kaupunkiliikenteessä sekä yleensä kaikissa kulkuneuvoissa (junat, linja-autot, laivat jne.), jos matka kestää alle tunnin. Pitemmillä matkoilla kulkuneuvoissa on varattava alue tupakoiville.

Lainsäädännössä määrätään lisäksi alueiden varaamisesta tupakoimattomille ravintoloissa, hotelleissa ja muissa vastaavissa julkisviranomaisen valvomissa laitoksissa. Tupakointikieltoa ei kuitenkaan sovelleta, ellei tupakointialueita voida osoittaa.

¹⁰

Tilanne vuonna 1992, sillä ajantasaisia tietoja ei ole toimitettu

ESPANJA

Perusta: kuninkaalliset asetukset n:o 192 vuodelta 1988, n:o 510 vuodelta 1992, n:o 1185 vuodelta 1994.

Yleisten tilojen tupakointikieltoa koskevat määräykset perustuvat Espanjassa kuninkaalliseen asetukseen n:o 192 (4. maaliskuuta 1988) ja n:o 510 (14. toukokuuta 1992). Asetuksissa olevan yleisperiaatteen mukaisesti on tupakoimattomien oikeus terveyteen asetettava ristiriitatilanteessa etusijalle tupakoivien oikeuksiin nähden. Tupakointi on kielletty kokonaan työpaikoilla, joissa haitallisten aineitten käsittelystä aiheutuu kohonnut terveysriski tai joissa työskentelee raskaana olevia naisia, sekä hisseissä.

Vuonna 1994 annettiin uusi kuninkaallinen asetus (n:o 1185, 3. kesäkuuta 1994) muiden tupakkatuotteitten kuin savukkeitten merkinnöistä, ja asetuksessa kielletään jotkin suussa käytettäväksi tarkoitetut tuotteet sekä saatetaan tupakkaan liittyvä rangaistusjärjestelmä ajan tasalle. Asetuksessa kielletään tupakointi kaupallisissa ilma-aluksissa alle 90 minuuttia kestävillä kotimaanlennoilla. Lisäksi on järjestetty tiedotus- ja koulutuskampanjoita. Vuonna 1993 järjestettiin kansallinen kampanja, jonka kohderyhmänä olivat 12–16-vuotiaat koululaiset. Samaan aikaan Espanjan itsehallinnolliset alueet ovat osallistuneet läheisesti tämän ala toimenpiteisiin omin, kansallista lainsäädäntöä laajentavin tai täydentävin lainsäädäntötoimin. Madridissa on tehty sopimus ravintoloitsijoiden kanssa tupakointialueiden luomisesta.

RUOTSI

Perusta: laki n:o 581 vuodelta 1993 ja laki n:o 98 vuodelta 1994.

Tupakointi on kielletty seuraavissa tiloissa: kouluissa, virkistysalueilla ja muissa vastaavissa paikoissa päiväkodit mukaan lukien; terveydenhoitoon käytettävissä tiloissa ja muissa terveysalan laitoksissa; vanhustentalojen ja muiden vastaavaan palvelu- ja hoitotoimintaan käytettävien laitosten yhteistiloissa; paikoissa, joihin yleisöllä on esteetön pääsy (kokoussalit, kulttuuri- ja urheilutilat), sekä muissa yleisissä tiloissa, kuten kaupoissa ja kansallisissa kulkuvälineissä. Tupakoivat voidaan sijoittaa erityisille alueille. Hotelleissa ja vastaavissa laitoksissa sekä ravintoloissa olisi varattava joitakin alueita tupakoiville, mutta jollei tämä ei ole mahdollista, noudatetaan tupakointikieltoa. Työpaikalla työnantaja on vastuussa työntekijöittensä terveydestä, erityisesti passiivisen tupakoinnin aiheuttamien vaarojen osalta.

YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Perusta: tupakointia yleisillä paikoilla koskevat menettelyohjeet.

Valtion tai paikallisviranomaisten valvomiin yleisiin tiloihin liittyy määräyksiä. Lähtökohtana on, että yleisön käyttämissä rakennuksissa ei tupakoida ja että tupakointiin voidaan tarvittaessa varata erillisiä alueita tai huoneita. Joulukuussa 1991 annettiin tupakointia yleisissä tiloissa koskevat menettelyohjeet, joiden tavoitteena on toteuttaa asianmukaista tupakointipolitiikkaa vapaaehtoisin keinoin.

Tupakointi on kielletty kokonaan maanlaisessa rautatielaitoksessa, suuressa määrässä junia ja linja-autoja, autolauttojen autokansilla sekä joillakin koti- ja ulkomaanlennoilla. Kaikissa muissa yleisissä kulkuneuvoissa paitsi takseissa on erilliset tupakoimattomien osastot. Yhä useammassa koulussa joko kielletään tupakointi koulun alueella tai rajoitetaan se erityisille opettajille, muulle henkilöstölle ja vierailijoille varatuille tupakointialueille.

Kansallisen terveydenhuollon tilat ovat nyt savuttomia lukuun ottamatta vähäisehköä määrää erillisiä tupakkahuoneita sellaisissa tapauksissa, joissa asiaa ei voi välttää.

Päätöslauselman 89 C189/01 täytäntöönpanon tilanne eri jäsenvaltioissa																LIITE IV														
	A		B		DK		FIN		F		D		GR		IRL		I1		L		NL		P		E		S		GB2	
Päätöslauselmassa C189/01 mainitut tilat	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt	k	tt
1. Laitokset, joissa yleisölle tarjotaan palveluja joko maksua vastaan tai maksutta, mukaan lukien tavarannmyynti	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o	o							o	o	o	o	o	o	o	o
2. Sairaalat, terveydenhoitotilat ja kaikki muut lääketieteelliset laitokset	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
3. Vanhustenhoitolaitokset	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o	o	o	o	o	o	o				o	o	o	o	o	o
4. Koulut ja muut lasten ja nuorten hoito- ja majoitustilat	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
5. Korkeakoulutusta ja ammatillista koulutusta antavat laitokset	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
6. Ajanvietteeseen tarkoitetut sisätilat (elokuvateatterit, teatterit jne.); yleisölle avoimet radio- ja televisiostudiot	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o		o	o	o				o	o	o	o	o	o	o	o
7. Näytteiden järjestämisessä käytettävät laitokset ja sisätilat	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o	o	o	o					o	o	o	o	o	o	o	o
8. Urheilukäytössä olevat laitokset ja sisätilat	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o		o	o	o				o	o	o		o	o	o	o
9. Laitokset ja sisätilat maanalaisen ja tavanomaisen rautatien asemilla, satamissa ja lentokentillä			o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o					o	o	o	o	o	o	o
10. Julkinen liikenne:																														
* lentokoneet	o	o			o	o			o	o	o	o	o		o	o	o	o	o	o	o	o	o	o		o	o	o	o	o
* kaupunkiliikenne (linja-autot, maanalainen)	o				o				o		o		o		o		o		o		o		o		o		o		o	o
* junat	o	o			o	o			o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o		o	o	o	o	o	o	o

o Toimenpiteitä voimassa; k: kielletty; tt: tupakointitilat; 1: parlamentin käsiteltävänä olevan lakiesityksen perusteella; 2: menettelyohjeet, 1991.

ISSN 1024-4492

KOM(96) 573 lopullinen

ASIAKIRJAT

FI

05 06

Luettelonumero : CB-CO-96-572-FI-C

ISBN 92-78-11462-6

Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

L-2985 Luxemburg